

26. 11. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Baťovy šance ve Štrasburku jsou minimální

Může továrník Tomáš Baťa vysoudit na České republice miliardy?

Skóre: 0.90

Název zdroje: Hospodářské noviny

Datum vydání: 26.11.2007

Nadpis: Baťovy šance ve Štrasburku jsou minimální

Strana: 1

Rubrika: titulní strana

Autor: Tomáš Němeček

Náklad: 58615

Oblast: Celostátní deníky

Zpracováno: 26.11.2007 05:53

Identifikace: DCHN20071126010003 cz

Klíčová slova: Ústavní soud (3x), Právnička (2x), advokátů (2x), advokáta (2x), soud (2x), soudů (2x), právo, právem, zákony, právní, soudu, soudy, práva, zákona, žalobu, odvolací soud, lidská práva, Ústavního soudu, Evropskému soudu, lidských právech, odsouzením, advokát, zákonem, žalobami, rozsudek, státního

Může továrník Tomáš Baťa vysoudit na České republice miliardy?

Poté, co byl jeho strýc Jan A. Baťa posmrtně rehabilitován, majitel obuvnického impéria prohlásil: "Máme zájem o to, aby nám byla vyplacena náhrada, jak byla podle Benešových dekretů slíbena."

Před více než třemi lety podal kvůli tomu žalobu k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Stát ale může zůstat v klidu; Baťovy šance se blíží k nule.

Důvodů je několik. Za prvé precedenty štrasburského soudu, za druhé Baťova dosavadní pasivita, za třetí jeho mírně řečeno nejasný vztah ke strýcovu majetku. Nemluvě o tom, že český stát už se vůči Tomáši juniorovi zachoval poměrně velkoryse: majetek vrátil bez zjevného nároku na restituce.

Štrasburský soud nechává nápravu poválečných křivd na vůli jednotlivých států. Z principu se nezabývá případy, které vznikly před přistoupením České republiky k Evropské úmluvě o lidských právech (1992), natož před podpisem samotné úmluvy (1950, platit začala o tři roky později).

Se svými žalobami proti poválečným Benešovým dekretům už proto ve Štrasburku neuspěli šlechtici de Walderode, Harrach nebo Lichtenstein.

Vedle toho je tu druhá zásadní věc, na kterou důrazně upozorňují internetové stránky Rady Evropy: "Aby stížnosti byly přijatelné, musí žadatelé prokázat, že vyčerpali všechny opravné prostředky dostupné ve státě, v němž k údajnému poškození došlo, a žádost podat do šesti měsíců od konečného rozhodnutí soudu."

Tomáš junior však žádnou žalobu o odškodnění nikdy nepodal. Takový případ chybí i v databázi verdiktů Ústavního soudu.

Skupina advokátů zastupujících lidi postižené Benešovými dekrety ve svých klientech stále živí naději. Právnička Klára Veselá-Samková například v novinách tvrdí, že na české spory se může vztahovat předloňský štrasburský rozsudek ve věci Broniowski vs Polsko a že země se reálně ocitne "poblíž státního bankrotu". Jenže nemůže a neocitne.

Kdepak státní bankrot

Oč šlo? Babička Jerzyho Broniowského patřila k více než milionu Poláků, kteří po válce museli opustit území zabraná Stalinovým SSSR. Za svůj pozemek s domkem v dnešním ukrajinském Lvově měla právo na náhradu. Tento nárok potvrdilo Polsko zákonem, a to - což je podstatné - na sklonku komunismu (1985) i po něm (1997). Varšavská vláda však nechtěla blokovat půdu donekonečna, práva pana Broniowského a dalších asi 80 tisíc zbylých žadatelů proto podvázala spoustou podmínek. Polský Ústavní soud dotlačil vládu aspoň k peněžnímu odškodnému ve výši 20 procent původní ceny. To schválil i Štrasburk.

Rozdíl oproti Baťovi je jasný: v Polsku se napravovala újma vzniklá po roce 1989, nikoli po válce. Tomáš junior by musel najít nějakou křivdu, jaká se mu stala nyní. Jako se to povedlo dědicům továrníka Otty, majitele rakovnické Rakony. Firma byla znárodněna podle Benešových dekretů coby podnik s více než 150 zaměstnanci a v roce 1991 ji koupil americký Procter & Gamble. Stížnosti dědiců byly marné, i když soudy připustily, že dekrety možná byly tenkrát použity protiprávně, protože počet zaměstnanců Rakony kolísal. Ústavní soud věc před jedenácti lety uzavřel s tím, že dekrety platí; nadto citoval další archivní listiny, podle nichž se dekrety vztahovaly na Rakonu právem. Ottovi dědicové měli mazaného advokáta, takže v roce 2000 vysoudili aspoň ve Štrasburku odškodné za neférový proces, protože se prý nemohli k "novým" důkazům vyjádřit. Dostali pouhých 10 milionů korun. Čili žádné miliardy, žádný státní bankrot.

A pokud jde o dodatečné vyplácení náhrad za znárodněný majetek, jak o tom neurčitě mluvil Benešův dekret č. 100? V 90. letech se je pokusilo vysoudit několik rodin, třeba potomci továrníka Jana Páchla, bývalého vlastníka továrny v Praze-Modřanech (po roce 1989 ji koupily Danone a Nestlé). Podle Hospodářských novin ze září 2003 shledal i odvolací soud tyto šedesát let staré nároky dávno promlčenými.

Špinavé rodinné prádlo

Tomáš junior má ještě jednu právní potíž: v znárodněné firmě oficiálně nevlastnil ani akcii, patřila stoprocentně jeho strýci Janovi.

Tomášova "kanadská" větev rodiny byla s Janovou "brazílskou" celá desetiletí ve sporu. "Celé obłudné pronásledování, kterému byl Jan Baťa podroben, bylo z iniciativy, se souhlasem a aktivní účastí pana Tomáše J. Bati," stojí v předloňském prohlášení Janových vnuček pro českou veřejnost. "Dospěli jsme k názoru, že jediný motiv, když se vyjadřuje nebo pokouší se o nějakou činnost, která vypadá, že je ve prospěch Jana Bati nebo pro jeho rehabilitaci, je pouze osobní marketing, aby získal nějaké výhody, což bylo jeho neustálé chování během posledních šedesáti let." Tomáš junior a jeho matka později baťovské impérium ovládli. Ve vleklé právní bitvě argumentovali tím, že převod na Jana byl fiktivní a předstíraný. Strýcova právní pozice přitom byla ztížena jeho odsouzením v Československu. Výtečně informovaný historik Zdeněk Vašíček v roce 1992 v obsáhlém článku pro týdeník Respekt (zjevně měl přitom přístup k dokumentům Pithartovy vlády) píše, že rodina to u cizích soudů vysvětlila snahou vyhnout se obrovské dědické dani po smrti Tomáše-zakladatele.

"Staví-li nyní Tomáš Baťa své nároky na tvrzení, že je právoplatným majitelem," napsal Zdeněk Vašíček, "automaticky se přiznává k tomuto přestoupení zákona. Neměl by proto ještě před započítím jednání složit onu daň (včetně úroků), aby tak dokumentoval své nároky?"

Obchodník vs gentleman

Na rozdíl od svého otce a strýce má Tomáš junior vztah k zemi velmi nesentimentální. Už citovaný historik Vašíček se podivil, že například nepodporoval československý exil. Když v roce 1997 postihly Moravu povodně, obyvatelé Otrokovic čekali na Baťův přílet s velkými nadějemi: jeho otec kdysi postiženou čtvrť stavěl (dnes tam stojí jeho socha). Tomáš junior prošel ulicemi a vzkázal, že od něj nic čekat nemají, možná pošle vyplavené škole nějaké počítače. A když v roce 1999 krachovala Nadace Bohemiae, jež měla "šířit dobré jméno České republiky ve světě", Tomáš Baťa - který se uvolil dělat předsedu správní rady - nehnul prstem. Jak vysvětlil po dvou letech v Týdnu: "Bohužel to skončilo, protože nikdo si ten provoz netroufal podporovat." Česká republika se vůči němu chovala nepoměrně velkoryseji. A to přesto, že restituční zákony nemohly Tomáši juniorovi vrátit baťovský majetek: za prvé se vztahovaly na fyzické, nikoli právnické osoby, za druhé akcionářem firmy Baťa byl podle práva Jan, za třetí majetek zabavil stát už před únorem 1948.

Pithartova vláda nicméně udělala gentlemské gesto. Tomáš junior mohl bez soutěže odkoupit síť nejlepších prodejen podle své volby, včetně domu na pražském Václavském náměstí, za 30 milionů korun, tedy "za hubičku". Znárodněné továrny vložil stát do podniku Baťa-ČSFR, jež Tomáš junior postupně odkoupil za účetní hodnotu - 817 milionů. A samozřejmě restituoval majetek po matce, dům v Praze, vilu ve Zlíně a 2800 hektarů lesů na Vsetínsku.

Přesto nikdy nebyl spokojen, podle svých představ měl strýcův majetek dostat zadarmo - v návrhu smlouvy pro Pithartovu vládu chtěl celý monopolní obuvnický průmysl v Česku, přičemž 51 % akcií by dostal zadarmo, jen za své "know-how", a nezavazoval by se ani k minimálním investicím.

V srpnu 2001 si postěžoval v časopise Týden: "Smlouva už byla dodělaná a už jsme měli na cestě lidi z celého světa, abychom začali přebírat podniky do našeho vedení.

Najednou v noci přišel nějaký americký advokát, který přesvědčil dotyčné politiky, aby to nedělali." Toho advokáta by možná vláda mohla najmout zas.

tomas.nemecek@economia.cz

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)